

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle uudesta alueidenkäyttölakia

Kh 16.06.2025 § 124
153/03.00/2025

Alueidenkäyttölakia koskevan esityksen tavoitteena on uudistaa alueidenkäyttöä koskevat säännökset Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi.

Esityksen tavoitteena on myös, että alueidenkäyttöä koskevia säännöksiä uudistettaessa otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun tulevaisuuden haasteista, muuttuvasta toimintaympäristöstä sekä aluehallinnon rakenteiden muutoksista aiheutuvat kehittämistarpeet.

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 11.7.2025 lausuntopalvelu.fi kautta.

Alueidenkäyttölaki on erittäin merkittävä elinvoima- ja yritysvaikutuksiltaan. Kuitenkin tämä näkökulma vaikuttaa jäävän marginaaliseen rooliin Petteri Orpon hallitusohjelman vastaisesti.

Ympäristöministeriön 6.6. järjestämän sidosryhmätilaisuuden kommenteissa tuli esille luonnoksen ongelmia, kuten

- uusi yhteinen yleiskaava olisi hallitusohjelman vastaisesti uusi kaavataso
- tuulivoiman erityissääntelyn onnistuneisuus
- kustannuslaskentavelvoitteita kunnille
- lisäselvitystarpeiden vaikutus sujuvuuteen
- ”merkittävässä määrin” -ilmaisut jättävät tulkinnanvaraa
- valitusprosessien mutkistuminen
- 10 ha keinotekoinen raja aurinkovoimalan kaavoitustarverajaksi
- yleiskaavoituksen ja asemakaavoituksen tarve lisääntyy
- uusien rajoitteiden taloudellisten vaikutusten epäselvyys

Asiaa käsiteltiin myös Satakunnan kuntajohtajakokouksessa 12.6.2025 Kuntaliiton edustajan läsnäollessa. Mm. kuntien itsemääräämisoikeuden lisärajoittaminen (ml. määräykset kunnan sisäisistä järjestelyistä), kunnille koituvat korvausvelvollisuudet kaavojen, myös maakuntakaavan, aiheuttamista rajoituksista sekä muut lisäkustannukset olivat ongelmia esillä. ”Maakunnallisesti merkittävä” on tässä yhteydessä myös vaikutuksiltaan epäselvä. Maakuntakaava olisi tulossa määräävämmäksi suhteessa yleiskaavatasoon.

Yksittäisiä sujuvoittavistoimenpiteitä luonnoksesta kuitenkin löytyy ja maakuntakaavassa kuitenkin yleisluonteisuus (”lentokorkeus”) olisi lisääntymässä.

Päätösehdotus

Kunnanhallitus toteaa kantanaan, että

- 1) Lakiluonnoksen vaikutukset kantavat pitkälle tulevaisuuteen ja valmisteluun tulisi voida ottaa riittävästi myöhemminkin kantaa, kun luonnoksen kaikki ongelmakohdat hahmottuvat.
- 2) Orpon hallitusohjelman tavoitteena on, että "sujuvoitetaan kaavoitus- ja lupaprosesseja ja kevennetään niihin liittyviä menettelyjä". Lakiluonnoksen valmistelusta syntyy pikemminkin vaikutelma, että luonnos kokonaisuutena saattaa pikemminkin lisätä haittoja elinvoimaan liittyville kehitysmahdollisuuksille. Edelleen hallitusohjelman tavoitteena on purkaa normeja, mutta lakiluonnoksessa ollaan niitä myös lisäämässä.
- 3) Voimassa olevan hallitusohjelman tavoitteena on, että alueidenkäyttölaki "edistää tarkoituksenmukaista maankäyttöä, hyvää elinympäristöä, kaavoituksen sujuvuutta, kaupunkien ja kuntien kasvua, riittävää asuntotuotantoa, alueiden elinvoimaisuutta, yritysten kilpailukykyä ja Suomen houkuttelevuutta investointikohteena." Alueidenkäyttölain esittelyssä on jäänyt osittain epäselväksi, miten valmistelussa on edistetty kuutta viimeksi mainittua tavoitetta.
- 4) Lakiluonnoksen 18 § käsittelee valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Kyseisestä pykälästä voisi päätellä ja siitä mahdollisesti seuraa se, etteivät elinvoimaan liittyvät tavoitteet saa sitä merkitystä, joka niille olisi annettava. Suomi on kuitenkin pitkäaikaisluonteisesti tilanteessa, jossa julkiset tulot ja menot eivät ole tasapainossa. Tämä kysymys on myös ratkaistava ja alueiden käytöllä on siihen merkittävää vaikutusta.

Muutettu päätösehdotus

- 1) Kunnanhallitus toteaa kantanaan, että
 - Lakiluonnoksen vaikutukset kantavat pitkälle tulevaisuuteen ja valmisteluun tulisi voida ottaa riittävästi myöhemminkin kantaa, kun luonnoksen kaikki ongelmakohdat hahmottuvat.
 - Orpon hallitusohjelman tavoitteena on, että "sujuvoitetaan kaavoitus- ja lupaprosesseja ja kevennetään niihin liittyviä menettelyjä". Lakiluonnoksen valmistelusta syntyy pikemminkin vaikutelma, että luonnos kokonaisuutena saattaa pikemminkin lisätä haittoja elinvoimaan liittyville kehitysmahdollisuuksille. Edelleen hallitusohjelman tavoitteena on purkaa normeja, mutta lakiluonnoksessa ollaan niitä myös lisäämässä.
 - Voimassa olevan hallitusohjelman tavoitteena on, että alueidenkäyttölaki "edistää tarkoituksenmukaista maankäyttöä, hyvää elinympäristöä, kaavoituksen sujuvuutta, kaupunkien ja kuntien kasvua, riittävää asuntotuotantoa, alueiden elinvoimaisuutta, yritysten kilpailukykyä ja Suomen houkuttelevuutta investointikohteena." Alueidenkäyttölain

esittelyissä on jäänyt osittain epäselväksi, miten valmistelussa on edistetty kuutta viimeksi mainittua tavoitetta.

- Lakiluonnoksen 18 § käsittelee valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Kyseisestä pykälästä voisi päätellä ja siitä mahdollisesti seuraa se, etteivät elinvoimaan liittyvät tavoitteet saa sitä merkitystä, joka niille olisi annettava. Suomi on kuitenkin pitkäaikaisluonteisesti tilanteessa, jossa julkiset tulot ja menot eivät ole tasapainossa. Tämä kysymys on myös ratkaistava ja alueiden käytöllä on siihen merkittävää vaikutusta.

- 2) Kunnanhallitus valtuuttaa kunnanjohtajan muokkaamaan lausuntoa ennen lausunnon jättämistä lausuntopalveluun.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Täytäntöönpano

lausuntopalvelu.fi viimeistään 11.7.2025